

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice (RP 37/2015 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för utlåtande. Utlåtandet ska lämnas till förvaltningsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Marja Isomäki, finansministeriet
- regeringsråd Anne Kumpula, social- och hälsovårdsministeriet
- utvecklingschef Sanna Lehtonen, Finlands Kommunförbund.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Regeringen föreslår att statsandelsprocenten för kommunal basservice blir 25,52. Enligt propositionen om komplettering av budgetpropositionen minskar effekten av justeringen av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna med 44 miljoner euro och statsandelsprocenten föreslås bli 25,47.

Statsandelsprocenten för kommunal basservice ökar med ca 528 miljoner euro dvs. 6,2 procent jämfört med innevarande år. De mest betydande ändringarna i eurobeloppet är ändringen i kostnadsfördelningen 224,6 miljoner euro (269 miljoner euro), kompensation för skatteförluster 262 miljoner euro och en ändring på grund av ändringen av bestämningsgrunderna 55 miljoner euro. Den ändring i skatteinkomsterna på grund av de ändringar som görs i de kommunala beskattningsgrunderna ska kompenseras genom att öka statsandelen för basservicen (48,14 euro per invånare). Regeringens nedfrysning av indexhöjningarna minskar statsandelen till kommunerna med 34 miljoner euro.

Enligt utredningen till utskottet minskar den långa ekonomiska lågkonjunkturen, kostnadstrycket på grund av den åldrande befolkningen, kommunernas ökade uppgifter och nedskärningarna i

Utlåtande ShUU 6/2015 rd

statsandelarna kommunernas möjligheter att svara för föränderliga servicebehov i framtiden. Kommunerna bedömer att situationen inom den kommunala ekonomin kommer att under de närmaste åren vara mycket ansträngd trots de anpassningsåtgärder som regeringen inlett. Med tanke på kommunalekonomin är det motiverat att kommunernas nya och utvidgade uppgifter finansieras fullt ut med statsandelarna.

Av de ändringar som specificeras i propositionen och som inverkar på statsandelarna belastas social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde bl.a. av en effektivare organisering av den specialiserade sjukvården och ändringar som ska göras i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda. Enligt erhållen utredning är det meningen att ändringarna i den specialiserade sjukvården ska genomföras med författningar på lägre nivå än lag. Utskottet konstaterar dessutom att behandlingen av propositionen angående specialomsorger om utvecklingsstörda har inte slutbehandlats i riksdagen och lagen kommer träda i kraft senare än i början av 2016.

Med ett tilläggsanslag (10 miljoner euro) för barnskydd och hemservice för barnfamiljer stöder man genomförandet av den nya socialvårdslagen. Det är positivt att man med hjälp av anslaget särskilt kan öka hemhjälp, varvid tyngdpunkten i servicen kan flyttas till förebyggande arbete och behovet av dyra, korrigerande åtgärder minskas.

Utskottet vill i detta sammanhang påpeka att det finns anledning att bättre och mera åskådligt följa upp effektiviteten och resultaten av tilläggsåtgärder. Målet för den social- och hälsovårdsreform som bereds är att stärka basservicen och flytta fokus till prevention, tidigt stöd och behandling. Reformen ändrar betydligt kommunernas uppgifter och finansieringen av dem. Redan när reformen planeras måste man också på kommunsektorn utveckla verksamheten för att uppfylla reformmålen, menar utskottet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottet föreslår

att förvaltningsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 27.11.2015

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuula Haatainen sd
vice ordförande Hannakaisa Heikkinen cent
medlem Outi Alanko-Kahiluoto gröna
medlem Arja Juvonen saf
medlem Anneli Kiljunen sd
medlem Sanna Lauslahti saml
medlem Anne Louhelainen saf
medlem Aino-Kaisa Pekonen vänst

Utlåtande ShUU 6/2015 rd

medlem Sari Raassina saml
medlem Vesa-Matti Saarakkala saf
medlem Annika Saarikko cent
medlem Kristiina Salonen sd
medlem Martti Talja cent

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen.

Utlåtande ShUU 6/2015 rd

Avvikande mening

Avvikande mening

Motivering

Högkvalitativ och tillgänglig basservice

Vi delar oron vid utfrågningen av sakkunniga att det finansiella läget för kommunerna har försämrats. Den mycket svåra ekonomiska situationen, som pågått länge, verkar inte släppa. Regeringens anspråkslösa satsningar på sysselsättning och ekonomisk tillväxt samt nedskärningar som försvagar människornas köpkraft och tvångslagar som försämrar arbetstagarnas situation försvårar läget ytterligare. Detta avspeglar sig allt starkare i kommunekonomin och tillgången och kvaliteten på den vardagliga basservice som är viktig för människorna. Avsikten är också att minska kommunernas uppgifter och kostnader i miljardklass. I praktiken betyder det sämre service för kommuninvånarna. Det är särskilt svårt att få den här ekvationen att gå ihop på grund av att behovet av kommunal basservice ständigt ökar bl.a. till följd av ändringen i åldersstrukturen.

Regeringen satsar nog på ökad hemhjälp till barnfamiljerna men gör samtidigt drastiska nedskärningar i småbarnspedagogiken. Regeringen planerar en satsning för att förbättra närståendevårdarnas situation men tänker samtidigt försvaga kvalitetsrekommendationen för att trygga ett bra åldrande och förbättra servicen genom att minska personaldimensioneringen och också studeranden och personer utan utbildning i branschen räknas som vårdare.

Ratificeringen av FN:s konvention om handikappades rättigheter riskerar att ännu en gång skjutas upp när revideringen av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda kommer att träda i kraft senare. Dessutom har t.ex. den väntade sammanslagningen av handikapplagarna, som beräknats kosta 22 miljoner euro, är föremål för en helt ny bedömning trots att lagen är mycket viktig med hänsyn till likabehandlingen av människorna.

Regeringen har genom sin förordning av den 19 november 2015 höjt klientavgifterna inom social- och hälsovården med så mycket som 27,5 procent från och med början av 2016. Avsikten är att på detta sätt uppnå en inbesparing på 150 miljoner euro i de offentliga finanserna. Inbesparingen baserar sig på uppskattningar eftersom det är kommunens behörighet att ta ut klientavgifter och bestämma om deras storlek. Pengarna från klientavgifterna stannar hos kommunerna, vilket är en förnuftig lösning i den här situationen. Vi kan dock inte acceptera förhöjningarna. I en jämförelse mellan OECD-länderna representerar Finland genomsnittet och i en nordisk jämförelse har vi en hög andel när man betraktar den andel som klienterna betalar av hälso- och sjukvårdens kostnader. En stor höjning av klientavgifterna kan avspeglar sig i användningen av servicen. Höjningens negativa effekter blir framträdande i fråga om personer som har lägre inkomster och använder mycket service men som dock ännu inte nått avgiftstaket. När det gäller serviceanvändare med lägre inkomster ökar höjningen behovet av utkomststöd. Det är uttryckligen de socioekonomiska skillnaderna i hälsa och välfärd som är stora mellan människorna i Finland. Därför har också detta sparbeslut som försvårar situationen för personer med låga inkomster direkta effekter på ökade skillnader i hälsa och välfärd.

Utlåtande ShUU 6/2015 rd
Avvikande mening

I kombination med de försämrade förmånerna kommer nedskärningarna i den kommunala servicen att i det stora hela ge människor i utsatt ställning, låginkomsttagare och människor med stort servicebehov betydligt sämre villkor. Detta visar sig senare i ökad utslagning, sämre hälsa och välfärd, tyngre och dyrare vård och större behov av andra tjänster.

Den förra regeringen balanserade upp den kommunala ekonomin med en temporär höjd utdelning av samfundsskatten. Det är värt att överväga att fortsätta med detta förfarande också i den här situationen.

Avvikande mening

Vi föreslår

att förvaltningsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 27.11.2015

Tuula Haatainen sd
Anneli Kiljunen sd
Kristiina Salonen sd
Outi Alanko-Kahiluoto gröna
Aino-Kaisa Pekonen vänst